

Recenzja habilitacyjna, ocena osiągnięć naukowych i artystycznych Pani dr **Aleksandry Wereszki** w zakresie spełnienia kryteriów określonych w art. 219 ust.1 pkt2 Ustawy z dnia 20 lipca 2018r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2022 poz.574., z późn.zm.) w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki w dyscyplinie Sztuki Plastyczne i Konserwacja Dzieł Sztuki.

Tytuł pracy habilitacyjnej:

„ IMMERSJA. Grafika, konstrukcja a forma użytkowa.”

Dokumentacja w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego:

(część 1)

Wniosek przewodni

Dane wnioskodawcy

Kopia dokumentu potwierdzającego posiadanie stopnia doktora

Autoreferat

Wykaz osiągnięć naukowych, albo artystycznych, stanowiących znaczący wkład w rozwój określonej dyscypliny.

(część 2)

Wykaz dorobku artystycznego i dydaktycznego 1999 – 2023

(kopie dokumentów oraz dokumentacja zdjęciowa potwierdzająca wskazane osiągnięcia.)

Aleksandra Wereszka przygotowała trzy niezwykle starannie - edytorsko – opracowane foliały. Umożliwiają one w sposób doskonały

zapoznanie się z dorobkiem artystycznym, myślą i działaniami projektowymi, a także z postacią samej projektantki, artystki, kobiety i matki. Pozwalam sobie na takie sformułowanie, albowiem przedstawiona dokumentacja w sposób zasadniczy poświęcona jest kobiecie i kobiecości. Pani Aleksandra Wereszka w swych działaniach skupiona jest na projektowaniu kobiecego kostiumu, odzieży, bielizny. Jej rozważania projektowe i ich efekty -oprócz kwestii estetyki- dotyczą zagadnień związanych z konstrukcją, materiałem, technologią i funkcją, a także marketingiem i zarządzaniem produkcją seryjną.

W świetle dostarczonej mi dokumentacji jawi się ona jako osoba, projektantka, twórczyni o bardzo szerokich kompetencjach - wynikających nie tylko z wykształcenia- których fundamentem stały się wieloletnia praktyka w zawodzie, a także wrażliwość i otwartość na potrzeby drugiego człowieka. Zdając sobie sprawę z tego, że już na wstępie mojego omówienia zaczyna ono przybierać formę twórczości panegirycznej wróć do postaci Pani doktor Aleksandry Wereszki , aby przedstawić w skrócie jej drogę rozwoju i przybliżyć główne aspekty działań projektowych. Droga, którą wybrała sobie Aleksandra Wereszka od samego początku charakteryzowała się niezwykłą konsekwencją. Najpierw edukacja rozpoczęta w 1989 roku w państwowym Liceum sztuk Plastycznych im. Jacka Malczewskiego w Częstochowie, następnie kontynuacja kształcenia w zakresie projektowania form użytkowych na Wydziale Tkaniny i Ubioru Państwowej Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych w Łodzi im. Władysława Strzemińskiego (od 1996 otrzymała status Akademii). W 2014 roku uzyskała tytuł doktora sztuki w dziedzinie sztuk plastycznych, dyscyplina sztuki projektowe. Od 2010 roku pracuje na stanowisku adiunkta w Instytucie Architektury i Tekstyliów Politechniki Łódzkiej, gdzie prowadzi zajęcia z projektowania ubioru. Ponadto jest członkinią Rady Kierunku Wzornictwo i członkinią Rady Kierunku Inżynieria Wzornictwa Przemysłowego, a także pełni funkcję Pełnomocnika Dziekana ds. współpracy z przemysłem i jest

wydziałowym opiekunem praktyk studenckich. Pani Aleksandra -jak sama o sobie napisała- „ Uprawia grafikę, projektuje tkaninę i ubiór. W swoich pracach zajmuje się rozważaniami na temat relacji pomiędzy grafiką, konstrukcją a formą użytkową jaką jest ubiór. Poszukuje rozwiązań, które zaspokoją potrzeby estetyczne i funkcjonalne odbiorcy.”

„...pod spód więcej nic nie wdziewam od razu się lepiej miewam.”

Kto to powiedział?

Pan Młody w „Weselu” Stanisława Wyspiańskiego.

Dobrze. Siadaj.

A co poeta miał na myśli?

Pozostawmy na boku rozważania filologiczne i skupmy się na bezpośrednim przekazie. Otóż w zdaniu wypowiedzianym przez Pana Młodego niejasno jawi się przesłanie -możemy przypuszczać- że pod wierzchnią szatą, ubraniem kryje się prawdziwy problem jakim mogła być niewygodna bielizna.

To oczywiście żart, ale nie pozbawiony sensu. Otóż ta część składowa codziennego ubioru ma swoją długą historię, która często skrywana pod wierzchnią szatą może wiele opowiedzieć o zachodzących zmianach w strukturze społecznej, obyczajowości, kulturze materialnej, a także rozwoju techniki i technologii wytwarzania odzieży.

„IMMERSJA. Grafika, konstrukcja a forma użytkowa.” Album będący skrótowym zapisem zrealizowanego projektu ubioru, składa się z kilku rozdziałów ilustrowanych efektownymi zdjęciami autorstwa Aleksandra Jędrucha i samej projektantki. Zdjęcia pochodzą z wystaw indywidualnych, które miały miejsce w 2023 roku :Immersja. Grafika, konstrukcja a forma użytkowa – Muzeum Regionalne w Radomsku, Immersja. Aleksandra Wereszka – galeria Mediateka MeMo, Łódź,

Sądzę, że najlepszą rekomendacją będzie zacytowanie kilku zdań z wypowiedzi zamieszczonych w katalogu.

„Kilka słów o twórczości Aleksandry Wereszki w oparciu o wystawę „Immersja”.

„Niezbýt często widuję wystawy tak dobrze ujawniające drogę twórczą i osobowość artysty- projektanta. Dlatego wystawę „Immersja” prezentującą twórczość Aleksandry Wereszki pozwalam sobie nazwać bardzo ważnym, autonomicznym wydarzeniem artystycznym. Prezentuje wszystko to, co w pojęciu Designu jest zawarte. To, co oglądamy na wystawie, w dobitny sposób uświadamia nam, jak w projektowaniu łączą się sztuka, nauka i technika, aby uzyskać najefektywniejsze rozwiązanie.” „Twórczość artystyczna Aleksandry Wereszki to emocje wpływające na wyraz formy jej obrazów, grafik o proweniencji geometrycznej. Pozornie wydawałoby się, że to geometryzowanie jest próbą racjonalizowania formy, jednakże ekspresyjne metamorfozy, którym tę formy poddaje pokazują jej emocjonalność.... Wartość tych działań przekłada się dobitnie na jej proces projektowania tkaniny i ubioru...Zaprojektowanie wzoru, który ma być przemysłowo powielany, jest w mojej ocenie trudniejsze niż stworzenie unikat... „Immersja” zawiera próbę odpowiedzi na potrzeby osób podlegających procesom rehabilitacji ruchowej jak i uprawiającej różne formy aktywności fizycznej oraz sportowców. Ze słów autorki wynika, że stanowi ona pewien etap w prowadzonym przez nią nieustannym procesie poszukiwania metod i rozwiązań technologicznych stwarzających możliwości adaptacji terapeutycznych w odzieży...Wyraz artystyczny zastosowanych nadruków to wynik czysto twórczych doświadczeń autorki. Jednak jest on głęboko skorelowany z anatomiczną budową sylwetki ludzkiej oraz rozmieszczeniem mapy układu limfatycznego oraz mięśniowego w ciele człowieka. Jest to podstawowe założenie projektowe autorki...Modna stała się fizyczna sprawność nie związana

z wykonywaniem rzeczywistej pracy fizycznej, lecz ćwiczenie sylwetki i odpowiedni styl życia. Kolekcja jest sugestywną odpowiedzią na tego rodzaju potrzeby, a sama w sobie jest dziełem sztuki.”

Pozwoliłem sobie na umieszczenie wyimków z opisu wystawy Pani Aleksandry Wereszczak autorstwa Profesora Andrzeja Nawrota, gdyż bez wątpienia lepiej oddają charakter zdarzenia będąc relacją bezpośredniego odbiorcy niż ja mógłbym to uczynić będąc niestety odbiorcą pośrednim. Warto przypomnieć jeszcze kilka zdań z wypowiedzi Pani dr hab. Katarzyny Zimnej, prof. PŁ.

„Ubiór w interpretacji Aleksandry Wereszki to przestrzeń komunikacji druga skóra, obszar przenikania się zewnętrznych wpływów, procesów fizjologicznych oraz wewnętrznych stanów emocjonalnych...Dzianinowe formy: elastyczne oblekające sylwetkę, z graficznymi motywami, wywołują skojarzenie ze skórą zwierząt, łuskami, piórami, które mają odstraszać .- ochronić, wzmocnić status, dać wrażenie siły. W kolekcji „Immersja” ubiór sportowy/ bielizna staje się ochronną barierą, wspomagającą witalne funkcje ciała...jego podstawową funkcją jest pobudzanie układu limfatycznego, w oparciu o teorię rehabilitacji metodą kinesiologii taping. Wartość użytkowa i terapeutyczna osiągnięta została dzięki wykorzystaniu nowoczesnych materiałów i technologii. Graficzne wzory, przyporządkowane anatomicznej budowie układu mięśniowo limfatycznego, stały się wyznacznikiem decyzji podejmowanych przez autorkę w zakresie form konstrukcyjnych...Idea, forma plastyczna i aspekt technologiczny łączą się tu w harmonijną całość, przedmioty artystyczne i symboliczne zyskują status użytkowy.”

O praktycznym zastosowaniu ubioru projektu Aleksandry Wereszki w terapii pisała również Pani mgr Aleksandra Śliwa- starsza fizjoterapeutka. „ Kinesiotaping to metoda polegająca na naklejaniu elastycznej taśmy na ciało w celu uzyskania pożądaných efektów terapeutycznych...Kluczową kwestią jest prawidłowa aplikacja, która decyduje o skuteczności całej terapii, aktywuje proces samoleczenia,

poprawia mikrokrążenie krwi i limfy. Powoduje szybsze wchłanianie krwiaków, likwiduje obrzęki oraz zmniejsza stany zapalne...

Zaproponowane przez Panią dr Aleksandrę Wereszkę rozwiązanie implementacji tej metody na ubiór uważam za bardzo cenną, nowatorską propozycję wspomagającą proces terapeutyczny... Dla zaproponowanych ubiorów widzę szansę wykorzystania w warunkach domowych w celu wspomaganie podjętych w ramach rehabilitacji procesów terapeutycznych."

Grafiki o delikatnej, lecz wyrazistej, geometrycznej strukturze w niebieskich odcieniach i ich transformacja na czerń i biel zastosowana w druku termozgrzewalnym otwierają cykl pod wspólnym tytułem „Immersja”. Czarno białe formy przywodzą na myśl rozłożone na płaszczyźnie figury przestrzenne. Stanowią one preludium do następnego cyklu wykonanego z zastosowaniem druku lentikularnego. Uzyskany przez projektantkę efekt przestrzenności stwarza niezwykle obrazy, które następnie zostają animowane. Można je obejrzeć skanując umieszczone na stronie kody QR. Sublimacja – tytuł rozdziału, który ukazuje wcześniejsze efekty działań projektowych przechodzących niejako w inny stan skupienia- ubiór. Ta część katalogu -opatrzone świetnymi zdjęciami -jest informatorem, opisem zastosowanych przez Aleksandrę Wereszkę rozwiązań zmieniających napięcia, strukturę tkaniny ubioru. Rozwiązania graficzne szczegółowo rozmieszczone w konstrukcji ubioru i opisane z uwzględnieniem zastosowań w terapii są dopełnieniem informacji o konstrukcji i przeznaczeniu powstałego ubioru. Katalog jako całość jest doskonałym przewodnikiem ukazującym proces rozwoju koncepcji, działania projektowego i realizacji kolekcji ubrań stworzonych przez designerkę.

Droga osobistego rozwoju- o której wspomniałem wcześniej- realizowana konsekwentnie od wczesnej młodości w szkołach o profilu artystycznym znajduje swoje odbicie w autoreferacie

zamieszczonym przez doktorantkę w części pierwszej zbioru dokumentów.

„Projektant mody musi być architektem designu, rzeźbiarzem formy, malarzem koloru, muzykiem harmonii i filozofem powściągliwości.”

Słowami Cristobala Balenciagi Pani Aleksandra Wereszka wprowadza nas w swój świat idei projektowych i artystycznych.

„Odkrywanie relacji między sztuką, a projektowaniem stało się istotą moich twórczych poszukiwań.” – to zdanie- napisane przez samą artystkę- można uznać za credo jej twórczości. „...unikatowe działania artystyczne rozwijają mój potencjał twórczy, co w bezpośredni sposób przekłada się na projektowany produkt.” Warto przytoczyć jeszcze kilka myśli autorki umieszczonych w „Autoreferacie.” Są one skorelowane z całą jej działalnością artystyczno- projektową.

„W swoich pracach oscyluję pomiędzy ludzkim ciałem, a plastyczną strukturą materii, z jakiej wykonany jest ubiór...dążę do tego, aby wykreślona kompozycja przekształciła się w konstrukcję formy ubioru kompatybilnego z ludzkim organizmem i tworzyła wraz z nim integralny twór przestrzenny.” „W kontekście najczęściej projektowanych przeze mnie form użytkowych, jakimi są bielizna i ubiór sportowy, odwołuję się do intymnych obszarów ludzkiej fizyczności. Analizuję aspekty wizualne wynikające z zachodzących w naszych ciałach procesów, które wpływają na atrakcyjność fizyczną na różnych etapach naszego życia.” Ale czy te idee bliskie Pani Aleksandrze obowiązywały również we wcześniejszych czasach? Może przytoczę krótki fragment tekstu (cyt. za: Ł. Gołębiowski)

„...elementem ubioru, który ukryty pod suknią kształtował sylwetkę, określając charakter XVIII- wiecznej mody, był gorset (sznurówka), czyli kaftanik kobiecy do sznurowania, rogami i żelazkami przekładany, męczono je tym sposobem od dzieciństwa, co zdrowiu nader szkodliwe było. Sznurowadłem czyli sznureczkami na krzyż od ramion aż do końca stanu je ściskano...Jednak panie chętnie poddawały się

niewygodzie, bo gorset podkreślał talię, czyli stan i gors czyli piersi, dwie pokusy najmocniejsze.”

Trudno w przypadku Pani Aleksandry Wereszki oddzielić oceniany dorobek po uzyskaniu doktoratu od tego co działo się wcześniej. Z rozdziału pt. „Działalność artystyczna i naukowa z uwzględnieniem okresu przed uzyskaniem stopnia doktora (1999 – 2014)” wybrałem dwa fragmenty, które – moim zdaniem- trafnie oddają charakter poszukiwań i rozwoju artystycznego młodej projektantki.

„Pierwsze ważne dla mnie doświadczenia zdobyłam zaraz po studiach, podczas prezentacji dyplomowej „Kolekcja ubiorów wieczorowych inspirowanych elementami zbroi rycerskiej.” ...Zrealizowana przeze mnie kolekcja wykonana została w 50% z tkaniny, której osnowę stanowił miedziany drut włosowaty, co dawało możliwości modelowania ubioru bez konieczności zmiany konstrukcji i umożliwiało uzyskanie różnorodnych form przestrzennych...Innowacyjna forma kolekcji zaowocowała zaproszeniem do jej prezentacji podczas Polskiego Tygodnia Mody na największych skandynawskich targach odzieżowych „Kopenhaga International Fashion Fair”, odbywających się w prestiżowym centrum wystawienniczym Bella Center (10-13.08.2000).” Z kolei „...poszukiwanie nowej formy gorsetu skierowało moją uwagę w stronę bielizny i jej bezpośredniej relacji z sylwetką ludzką. Skłoniło mnie to do poszukiwania współpracy z bardzo dynamicznie rozwijającym się w tym okresie w Polsce przemysłem bieliźniarskim. Pierwsze moje doświadczenia zawodowe na tym polu zdobywałam w firmie...zajmującej się produkcją ekskluzywnej bielizny nocnej. Uczestniczyłam w najważniejszych wydarzeniach branżowych oraz prezentowałam projektowane przeze mnie wzory na targach mody...Kolekcje te cieszyły się dużym zainteresowaniem i z powodzeniem zdobywały zagraniczne rynki zbytu.”

Sądzę, że już od samego początku swoich działań projektowych Pani Aleksandra konsekwentnie realizuje złożoną z wielu specjalności

drogę zawodowego rozwoju. Drogę, która wywodzi się z historii, tradycji, ale jest realizowana dzięki współczesnej technice i technologii, a przede wszystkim dzięki otwartości projektantki na obecne potrzeby i trendy.

„ Zgłębiaj naukę, która jest sztuką i ,sztukę która jest nauką.”

Ta myśl Leonarda da Vinci jest mottem rozdziału w którym Aleksandra Wereszka zaznajamia nas z działalnością artystyczną i naukową po uzyskaniu stopnia doktora (2014-2023).

Potrzeba samorozwoju i podnoszenia kwalifikacji zarówno w obszarze sztuk plastycznych jak i projektowych skutkują podjęciem badań nad relacjami sztuki i technologii. Te badania i wywodzące się z doświadczeń wnioski posłużyły do stworzenia kolekcji ubiorów sportowych. Fascynacja rozwojem technologii i możliwe w związku z tym realizowanie nowych koncepcji i pomysłów skutkowało udziałem w sympozjach, konferencjach, wystawach w kraju i za granicą, a także serią publikacji naukowych m.in.: „Linia a forma ubioru, twórczość artystyczna i badania w obszarze form ubioru w kontekście pracy dydaktycznej”, opublikowany w monografii naukowej pt. „Analiza różnorodności. Aspekty formy i konstrukcji w działaniach artystycznych i wzorniczych”(2017), oraz „Granice dziedzin, projektowanie ubioru w kontekście rozwoju nowych technologii” artykuł umieszczony w monografii wydanej przez Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu „ Mosty sztuki struktury (nie) codzienności” (2019). Kwestie wynikające z przenikania się dziedzin nauki w kontekście kompetencji projektantów ubioru, zostały przez autorkę publikacji poruszone w artykule „ Perspectives and Innovations in the Teaching System at the faculty of Material Technologies and Textile Design, Iodz University of Technology- a Concept of Combining the Education of Artists and Enginners (Perspektywy i innowacje w systemie nauczania na wydziale Technologii materiałowych i Włókiennictwa Politechniki Łódzkiej-

koncepcja łączenia wykształcenia artystów i inżynierów)
- współautorstwo(2017).

Lata po uzyskaniu doktoratu są świadectwem ciągłego świadomego rozwoju na wybranej drodze twórczej, a także zostają wzbogacone o coraz intensywniejsze badania i pracę dydaktyczną. Obfitują także w działania wystawiennicze indywidualne i zbiorowe w kraju i za granicą. Ich spis – kilkadziesiąt pozycji- dołączony jest do (cz.1) dokumentacji habilitacyjnej. Można tam również znaleźć informacje o innych formach aktywności Pani dr Aleksandry Wereszki, a jest to zbiór imponujący i świadczący o niezwyklej wprost pracowitości i ponadprzeciętnym talencie. Dowodem potwierdzającym te zalety projektantki jest wskazany – jako spełniający wymogi Ustawy z dnia 20.07.2018 Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce- projekt i cykl wystaw pod wspólnym tytułem „Immersja. Grafika, konstrukcja a forma użytkowa”. Warto podkreślić, że projekt naukowo- badawczy zawierający prace z obszaru grafiki, konstrukcji i ubioru, zakładający wykorzystanie technologii druku stwarza możliwości uzyskania nowatorskich rozwiązań projektowych.

Z wielką przyjemnością wzięłem do rąk dwustustronicową księgę, która zawiera bogatą dokumentację dorobku artystycznego, projektowego, naukowego i dydaktycznego od roku 1999 do 2023. Wstępem można nazwać przywołanie przez Aleksandrę Wereszkę kilkudziesięciu prac powstałych przed doktoratem. Jest to dla mnie ważny zabieg, ponieważ ukazuje niejako całą postać projektantki i zachodzące zmiany w jej spojrzeniu projektowym w ciągu niemal ćwierci wieku. Fotografie z prezentacji i pokazów, szkice, rysunki, plakaty, opracowania projektów realizacyjnych przygotowanych dla firm odzieżowych, artykuły z pism branżowych stanowią niezwykle interesujący zbiór dokumentów zaświadczający nie tylko o dziele projektantki, ale również mówiący wiele o świadomym, refleksyjnym podejściu do swojej twórczości, zarówno tej projektowej jak i artystycznej. Bo też Pani Aleksandra Wereszka nie zamyka się tylko

w głównym nurcie swoich projektowych zainteresowań. Niezwykle interesujące są jej poszukiwania i działania związane z ekologią i etnografią. Osobną, a jednak spójną tematycznie z głównym nurtem jej zainteresowań jest współpraca z artystycznymi partnerami z Ukrainy, Mołdawii, Portugalii. Warsztaty, wystawy, sympozja, plenery pozostały dokumentalnym śladem zawartym w opisywanym katalogu. Podobnie doskonale wykazany jest dorobek dydaktyczny dr Aleksandry Wereszki. Zdjęcia -niemal reportaże – a na nich młodzi ludzie podczas pracy nad swoimi projektami. To co dla mnie ważne - że na tych niepozowanych fotografiach widać pasję i zaangażowanie w działaniach przyszłych designerów. Sądzę, że właśnie takie chwile dają największą satysfakcję w działalności dydaktycznej.

Konkluzja.

Wielką radość dała mi możliwość poznania twórczości artystycznej i projektowej Pani dr Aleksandry Wereszki. Szansa zagłębienia się w świat jej wyobraźni i obserwacji rozwoju talentu -doskonale udokumentowanego w materiałach dostarczonych do oceny- jest przygodą, która sama w sobie pobudza wyobraźnię obserwatora. Talent, pracowitość i nade wszystko radość tworzenia są widoczne w każdym podejmowanym przez projektantkę, artystkę, pedagoga działaniu. Jej rozwój na niwie zawodowej i energia twórcza skutkują podejmowaniem nowych wyzwań, które dzięki wiedzy, niezwyklej intuicji projektowej i artystycznej dają tak wspaniałe rezultaty. Jestem w pełni przekonany o tym, iż Pani dr Aleksandra Wereszka zasługuje na nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki w dyscyplinie Sztuki Plastyczne i Konserwacja Dzieł Sztuki.

Marek Braun

Kraków17.09.2024

/prof.ASP dr hab./

